

Život v době „nové smlouvy“

(Teologický spor v pozadí Listu Římanům)

Základní verš

„Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista.“ (J 1,17)

Prvotní církve tvořili převážně Židé. Ty však nikdy ani nenapadlo, že by se přijetím židovského Mesiáše Ježíše jakýmkoliv způsobem odklonili od víry svých otců nebo od zaslíbení smlouvy, která Bůh dal svému lidu. A měli pravdu. Pro první věřící ze Židů se pak stala problémem otázka, zda musí pohané nejprve přijmout židovské náboženství, aby mohli přijmout Krista.

Jasnou odpověď přineslo až setkání v Jeruzalémě, které přišlo s rozhodnutím nedělat pohanům potíže vyplývající ze zachování všech židovských zákonů a nařízení. Závěrečné stanovisko znamenalo, že pohané se nemuseli stát nejprve židy, aby mohli přijmout Ježíše.

Navzdory tomuto rozhodnutí někteří učitelé nadále „zamořovali“ sbory naukami o tom, že obrácení pohané se musí řídit židovskými zákony a nařízeními. Vnější projev takového podřízení mělo být přijetí obřizky. Falešní učitelé tvrdili, že pohané se zaslíbení smlouvy mohou týkat pouze tehdy, pokud přijmou zákony a nařízení, které byly nedílnou součástí společenství Izraele.

O jaké problémy šlo a jak se je podařilo vyřešit?

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Lepší smlouva

Avšak Ježíš dosáhl vznešenější služby, právě tak jako je prostředníkem vyšší smlouvy, založené na lepších zaslíbeních. (Žd 8,6)

Osobní studium

Největší rozdíl mezi náboženstvím ve Starém a Novém zákoně, je zřejmě to, že novozákonní éra začíná příchodem Mesiáše – Ježíše z Nazareta, jehož předpověděl Starý zákon. Bůh ho poslal, aby se stal naším Spasitelem. Nemůžeme ho ignorovat, a přitom doufat, že budeme spaseni. Naše hříchy nám mohou být odpuštěny jen díky jeho smířující oběti. Pouze pokud je nám přičten dar jeho dokonalého života, můžeme se postavit před Boha beze strachu z odsouzení. Věřící v době Starého zákona očekávali naplnění zaslíbení o spáse a požehnání dané příchodem Mesiáše. V novozákonní době se lidé museli rozhodnout, zda přijmou Ježíše z Nazareta jako slíbeného Mesiáše poslaného Bohem, nebo jej nepřijmou. Pokud poznali, jaký je, pokud mu uvěřili a odevzdali mu svůj život, mohli se radovat ze záchrany, kterou dostali jako dar.

Morální principy však zůstaly i v Novém zákoně nezměněny, protože vyplývají z Božího a Kristova charakteru. Poslušnost morálního zákona, daného Bohem, je nedílnou součástí nové smlouvy, podobně jako byla nedílnou součástí staré smlouvy.

Přečti si texty **Mt 19,17; Zj 12,17; 14,12** a **Jk 2,10,11**. Co tyto verše mluví o morálním zákoně v Novém zákoně?

Všechna obřadní a ceremoniální nařízení, která souvisela se službou v izraelské svatyni a poukazovala na příchod Mesiáše, byla jeho příchodem ukončena a nahrazena novým systémem založeným na „lepších zaslíbeních“.

Jedním z hlavních cílů Pavlova dopisu Římanům byla snaha pomoci židům i pohanům pochopit, v čem spočívá přechod od judaizmu ke křesťanství a v čem tkví krása a jedinečnost křesťanského poselství. Tento přechod vyžadoval určitý čas. Mnozí Židé, kteří přijali Ježíše, nebyli ještě připraveni na příchod velké změny.

Aplikace

Která jsou tvá oblíbená biblická zaslíbení? Co lepšího přinesl a přináší Kristus do tvého života? Která biblická zaslíbení jsou pro tebe důležitá? Jak se mohou naplnit i ve tvém životě? Která z tvých rozhodnutí mohou bránit naplnění těchto zaslíbení ve tvém životě?

Židovské zákony a nařízení

¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Mluv k Izraelcům...“ (Lv 12,1.2)

Proto dbejte na všechna má nařízení a všechny mé řády dodržujte. Já jsem Hospodin. (Lv 19,37)

Osobní studium

Podle možnosti si stručně projdi celou knihu Leviticus – zejména však kapitoly 12,16 a 23. Co tě napadne, když čteš o všech pravidlech, nařízeních a rituálech? Proč by zachovávání mnohých z nich nebylo v Novém zákoně myslitelné?

Zákony ve Staré smlouvě se obvykle rozdělují do několika kategorií: (1) morální zákony, (2) ceremoniální zákony, (3) občanské zákony, (4) soudní pravidla a ustanovení a (5) zdravotní zákony. Toto rozdělení je trochu umělé a nepřesné, protože mnohé příkazy se překrývají. Lidé ve starozákonní době je tak přísně nerozlišovali.

Morální zákon je obsažen v Desateru (Ex 20,1–17), které shrnuje základní morální požadavky na lidstvo. Těchto deset principů pak rozvíjí a aplikuje mnoho dalších nařízeních, o nichž se hovoří v prvních pěti knihách Bible. Tato nařízení názorně ukazují, jak uvést Boží přikázání do různých oblastí každodenního praktického života. S tím souvisí i mnohé občanské zákony, které rovněž vyplývají z morálního zákona, definují vztah jednotlivce k spoluobčanům a odpovědným autoritám a vymezují tresty za jejich porušení.

Ceremoniální zákon vyjadřoval pravidla, podle kterých se přinášely oběti a vykonávaly obřady ve svatyni, a popisoval jejich souvislost s každodenním životem. Zároveň představoval jednotlivé náboženské svátky a způsob, jakým je měli lidé prožívat.

Zdravotní zákony se překrývají s ostatními zákony. Různé zákony související s nečistými zvířaty a jídlem definují i ceremoniální nečistotu. Mnohé z nich přesahují oblast hygieny a zdraví.

Přestože Židé pravděpodobně vnímali všechna tato nařízení jako jeden celek, jehož autorem je Bůh, museli zároveň mezi nimi vidět určitý rozdíl. Desatero lidem dal a představil sám Bůh. Už díky tomu je výjimečně důležité. Ostatní zákony dal Bůh lidem prostřednictvím Mojžíše. Obřadní zákon mohli Izraelci dodržovat jen za předpokladu, že fungovala svatyně.

Většina občanských nařízeních se stala bezpředmětnými, když Židé ztratili svou národní svrchovanost a museli se podřídit vládě jiných národů. Podobně se nemohlo dodržovat množství rituálních nařízeních v době, kdy byl zničen chrám. Důležité je také zdůraznit, že Kristus svým příchodem naplnil mnoho předobrazů z Božího zákona.

Aplikace

Jaký je tvůj názor na principy a nařízení Staré smlouvy? Jaký smysl má zabývat se jimi, ačkoli závaznost mnohých z nich se na nás už nevztahuje? Jak nám mohou pomoci pochopit Kristovo dílo, na které symbolickým způsobem poukazovaly?

Podle Mojžíšova předpisu

¹Tu přišli do Antiochie někteří lidé z Judska a začali bratry učit: „Nepřijmete-li obřízku, jak to předpisuje Mojžíšův zákon, nemůžete být spaseni.“²Pavel a Barnabáš s tím nesouhlasili a dostali se s nimi do sporu; proto bylo rozhodnuto, aby ti dva a ještě někteří jiní z Antiochie šli do Jeruzaléma...⁴Když přišli do Jeruzaléma, byli přijati církví, apoštoly a staršími a vypravovali jim, jak je Bůh ve všem vedl.⁵Tu povstali někteří bratři z farizeů a prohlásili: „Pohané musí přijmout obřízku a musí se jim nařídit, aby zachovávali Mojžíšův zákon.“⁶Apoštolové a starší se tedy sešli, aby celou tu věc uvážili. (Sk 15,1.2.4–6)

Osobní studium

Co bylo příčinou popisovaných neshod? Z čeho vycházelo přesvědčení, že se židovská pravidla vztahují i na bývalé pohany?

Zatímco apoštolové spolu se členy sboru v Antiochii pracovali na záchraně lidí pro Krista, někteří z věřících ze Židů rozšířili mezi křesťany požadavek, který se brzy stal předmětem sporu. Tito učitelé jednoznačně tvrdili, že pokud někdo chce být spasen, musí se dát obřezat a musí zachovávat všechna ceremoniální nařízení. Židé byli vždy pyšní na svůj způsob uctívání Boha. Mnozí z těch Židů, kteří přijali Krista, považovali za nepravděpodobné, že by Bůh, který kdysi jednoznačně určil židovskou bohoslužbu, mohl někdy připustit jakoukoliv – byť jen nepatrnou – změnu. Trvali na tom, aby se židovské zákony a obřady staly součástí uctívání Boha křesťany. Dosud nepochopili, že všechny oběti smíření ukazovaly na smrt Božího Syna, ve kterém se předobraz stal skutečností – a proto již zvyky a obřady stanovené Mojžíšovým zákonem ztratily svou platnost.

Reakcí na tuto diskuzi a spor byl sněm v Jeruzalémě. Sešli se tam představitelé církve, aby se za celou věc modlili a pod vedením Ducha svatého hledali odpověď a správné řešení.

Přečtěte si text **Skutky 15,1–12**. Jakým způsobem se podařilo vzniklý problém vyřešit? V čem může být uvedený postup příkladem řešení sporů a nedorozumění v dnešní církvi?

„Ačkoli Pavla osobně poučil sám Bůh, nijak nepřeceňoval zodpovědnost jednotlivce. Nejdůležitější pro něj bylo Boží vedení, ale vždy byl ochoten uznat autoritu, která byla propůjčena společenství věřících sjednocených v církvi. Věděl, že potřebuje rádce. A když vyvstaly důležité otázky, byl rád, že je může předložit církvi a společně s bratry hledat u Boha moudrost, aby se dospělo ke správným rozhodnutím.“ (AA 200, PNL 115.116)

Aplikace

Jakým způsobem hledáš Boží vůli a odpověď na své otázky? Jakou roli hraje při tomto hledání společenství církve a její představitelé? Proč je tak důležitá vzájemná spolupráce? K čemu může vést v církvi „sólová“ práce silných jednotlivců?

Věřící z pohanů

¹⁰Proč tedy nyní pokoušíte Boha a chcete vložit na učedníky břemeno, které nemohli unést ani naši otcové, ani my! ¹¹Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše. ... ²³Po nich poslali tento dopis: „My, apoštolové a starší, vaši bratři, posíláme pozdrav vám, svým bratřím v Antiochii, Sýrii a Kilikii, kteří jste dříve byli pohaný. ... ²⁸Toto jest rozhodnutí Ducha svatého i naše: Nikdo ať vás nezatěžuje jinými povinnostmi než těmi, které jsou naprosto nutné: ²⁹Zdržujte se všeho, co bylo obětováno modlám, také krve, pak masa zvířat, která nebyla zbavena krve, a konečně smilstva. Jestliže se toho všeho vyvarujete, budete jednat správně. Budte zdraví.“ (Sk 15,10.11.23.28.29)

Osobní studium

Konečné rozhodnutí sněmu vyjádřilo jasný postoj vůči „falešným učitelům“, kteří trvali na tom, že i obrácení musejí být obřezáni a zachovávat všechna starozákonní nařízení.

Je důležité poznamenat, že v 10. verši Petr nazval tato nařízení „břemenem“, které se nedá unést. Chtěl snad Bůh, aby se jeho nařízení stala pro lidi břemenem? Určitě ne. V průběhu let a staletí však mnozí vůdcové národa změnili nařízení, která měla být pozhnáním, v těžká břemena. Jeruzalémský sněm chtěl, aby noví věřící byli této zátěže ušetřeni.

V této souvislosti se vůbec nehovoří o tom, zda mají věřící zachovávat Desatero. Umíte si představit, že raná církev trvá na tom, aby věřící nejedli krev, a současně by neviděla problém v porušování pokynů o cizoložství nebo vraždě?

Přečtěte si text Sk 15,20.29. Jaká pravidla měl dodržovat křesťan z pohanů? Jaké jsou důvody výběru těchto pravidel?

I když nově obrácení křesťané nemuseli dodržovat židovské zákony a tradice, účastníci sněmu chtěli, aby noví křesťané citlivě přistupovali ke svým židovským bratrům. Snažili se proto, aby se noví věřící vyhýbali tomu, co bylo obětováno modlám, dále smilstvu, masu, ze kterého nevytekla krev, a krve vůbec. Někteří se domnívají, že pokud se nemluví přímo o sobotě, příkaz o sobotě se na nové křesťany navztahuje. Tento argument však není přesvědčivý, protože zde také není zmínka například o vraždě nebo lži.

Aplikace

Jak se může stát, že na druhé uvalíme „břemeno“, které není nutné a vyplývá spíše z našich zvyků a tradic? Co s tím? Uvažujte o tom společně.

Pavel a Galatští

⁶Divím se, že se od toho, který vás povolal milostí Kristovou, tak rychle odvrátíte k jinému evangeliu. ⁷Jiné evangelium ovšem není; jsou jen někteří lidé, kteří vás zneklidňují a chtějí evangelium Kristovo obrátit v pravý opak. ⁸Ale i kdybychom my nebo sám anděl z nebe přišel hlásat jiné evangelium než to, které jsme vám zvěstovali, budiž proklet! (Ga 1,6–8)

Osobní studium

Navzdory jasnému rozhodnutí představitelů církve někteří stále učili, že i noví věřící z pohanů musejí zachovávat židovské tradice a předpisy. Pavel to považoval za problém, který nemohl přehlížet. Takový přístup pro něj znamenal popření celého evangelia i samotného Krista.

Přečti si text **Ga 1,1–12**. Proč se Pavel tak vážně zabývá situací mezi věřícími v Galacii? V čem spočívá vážnost vzniklého problému? Jaký postoj k němu Pavel zaujímá?

Jak jsme řekli, právě situace v galatských sborech přispěla k tomu, že Pavel napsal List Římanům. V něm rozvíjí to, co napsal v Listu Galatským. Pavel se snaží ukázat, jaké místo má zákon v životě věřícího člověka. Nechtěl, aby tento blud, se kterým se setkal v Galacii, získal příznivce i v Římě.

V té době církev řešila problém, zda nově obrácení pohané mají podstoupit obřizku a zachovávat Mojžíšův zákon. Jeruzalémský sněm vyjádřil své jasné stanovisko, ale někteří ho přesto nebyli ochotni respektovat. Z tohoto biblického záznamu a ze dvou Pavlových listů někteří vyvozují, že Desatero (především přikázání o sobotě) není již pro křesťany závazné. Tím jim však uniká podstata toho, co zde Pavel řeší. Pavel chtěl říci především to, že v našem spasení hraje klíčovou roli víra a že spasení si nikdy nezasloužíme dodržováním zákona – a to ani morálního. To však v žádném případě neznamená, že tento zákon nemáme brát vážně. Pavel se zde nezabývá tím, zda máme, či nemáme zachovávat Desatero. Ti, co do Pavlova textu vkládají otázku platnosti Desatera, podsouvají Pavlovi postoje, kterými se v dané souvislosti určitě nezabýval.

Aplikace

Jak máme dnes reagovat na námitku, že pro křesťany žijící v době milosti již sobota není závazná? Jak bys sobotu představil tak, abys zvýraznil krásu a hloubku evangelia o Boží milosti?

Podněty k zamýšlení

Je nepochybné, že i naše církve čas od času prožívá období sporů a neshod. Není to nic nového. Satan proti církvi neustále bojuje. Také v počátcích křesťanství se mezi věřícími objevovaly spory a nedorozumění. Některé z těchto sporů byly tak vážné, že pokud by je věřící správně neřešili, zničily by celou církev už v jejím počátku.

„Avšak když smlouva uzavřená s Abrahamem obsahovala zaslíbení o vykoupení, proč byla na Sínaji uzavřena jiná smlouva? Během svého otroctví v Egyptě ztratil Boží lid do značné míry znalost zásad smlouvy uzavřené s Abrahamem... Lidé si neuvědomovali, jak hříšná jsou jejich vlastní srdce a že bez Krista nedokážou zachovávat Boží zákon... Ochoťně vstoupili do smluvního vztahu s Bohem.“ (PP 260, NUD 173.174)

„Pod vlivem falešných učitelů, kteří se objevili mezi věřícími v Jeruzalémě, se v galatském sboru rychle šířilo rozdělení, mylné učení a smyslnost. Tito falešní učitelé směřovali židovské tradice s pravdami evangelia.“ (AA 383, PNL 219)

Otázky k rozhovoru

1. *Vraťte se k závěrečné otázce v části na středu. Jak můžete ve vašem sboru klást na druhé „zbytečná břemena“? Jak se dá zjistit, co už je „zbytečné břemeno“, a co nikoliv? Jak se můžeme vyhnout druhému extrému, kdy budeme za „zbytečné břemeno“ považovat i to, co od nás Bůh skutečně požaduje?*
2. *Uvažujte o tom, co podle vás vede mnohé křesťany k tomu, že některá biblická nařízení (včetně Desatera) nepovažují za závazná. Je to jen omyl? Nebo neochota žít podle nich? Nebo něco jiného? Jak se můžeme dostat do podobného nebezpečí?*
3. *Přečtěte si znovu Pavlova slova v Ga 1,1–12. Všimněte si, jak je Pavel nekompromisní a neoblomný. V čem bychom měli být i my dnes, v době pluralizmu a relativizmu, stejně pevní a nekompromisní? Proč není možné některé oblasti křesťanského učení nijak zpochybnit?*
4. *Na které základní problémy křesťanské věrouky reagovala protestantská reformace? Které základní problémy se nepodařilo reformaci vyřešit?*

Praktický závěr

- ▶ *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- ▶ *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- ▶ *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- ▶ *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy: